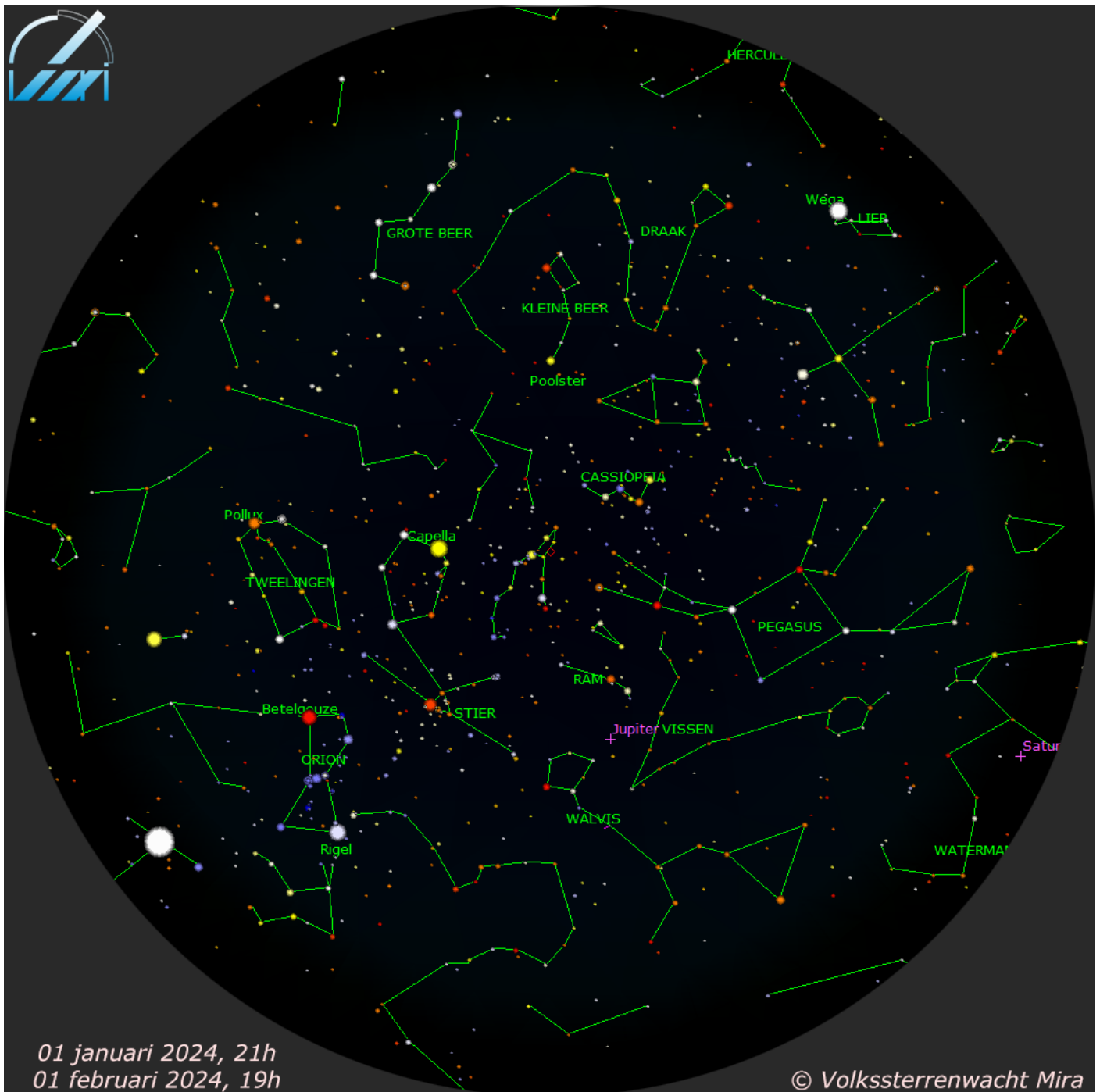

De sterrenhemel in januari 2024

Alle tijdstippen in deze kalender worden uitgedrukt in **Universele Tijd (UT)**. Voeg daar één uur aan toe voor onze Wintertijd, twee uur om aan onze Zomertijd te komen...

Maanfasen:

Laatste Kwartier:	4 januari, 3h30m UT
Nieuwe Maan:	11 januari, 11h57m UT
Eerste Kwartier:	18 januari, 3h53m UT
Volle Maan:	25 januari, 17h54m UT

Zon:

Datum	Zons-opkomst	Zons-ondergang	Begin astronomische schemering	Einde astronomische schemering	Begin burgerlijke schemering	Einde burgerlijke schemering
1/01/2024	7:45	15:46	5:37	17:54	6:59	16:32
8/01/2024	7:43	15:54	5:36	18:01	6:58	16:39
15/01/2024	7:39	16:04	5:34	18:09	6:54	16:48
22/01/2024	7:32	16:15	5:30	18:18	6:49	16:58
29/01/2024	7:23	16:27	5:23	18:28	6:41	17:09

Planeten:

Ook in januari tekenen de drie spectaculairste planeten nog present, hoewel Saturnus wel stilaan in de avondgloed verdwijnt (dus een vrij uitzicht op de zuidwestelijke horizon is een must!).

's Avonds is het nog steeds **Jupiter** die de avondhemel domineert: de reuzenplaneet is merkkelijk helderder dan de helderste ster (Sirius in de Grote Hond, ook al zichtbaar aan de winterhemel). Met een kleine telescoop of een héél goede verrekijker (maar dan wel stevig ondersteund: op statief of desnoods leunend tegen een muur) kan u links en rechts van de planeet tot 4 stipjes zien: de grootste ("Galileïsche") manen van Jupiter.

Saturnus was op zijn best in het najaar, maar zeker begin deze maand kan u de ringenplaneet nog opzoeken vroeg op de avond. Niet zo dominant als Venus noch Jupiter, maar hoort toch bij de 10 helderste "puntjes" aan de hemel. Staat nu in het sterrenbeeld Waterman, en daardoor klimt Saturnus toch al weer ietsje hoger boven onze Belgische horizon dan de voorbije jaren (toen stond ze in de héél zuidelijke sterrenbeelden Steenbok en Boogschutter).

Venus domineert dan weer de ochtendhemel: onze zusterplaneet is zo helder dat ze zelfs in volle ochtendschemering nog te zien is (terwijl alle sterren dan al "weggespoeld" zijn).

Samenstanden met de Maan:

Elke maan(d) loopt de Maan haar traject langs de ecliptica, en komt daarbij steevast in de buurt van enkele heldere sterren of planeten. Ideaal voor beginnende waarnemers: de Maan fungeert dan als een stralende "wegwijzer" die u telkens weer een nieuwe ster of sterrenbeeld leert kennen...

Datum	Object	Avond?	Ochtend?
1/01/2024	Regulus (Alfa Leonis)		O
5/01/2024	Spica (Alfa Virginis)		O
8/01/2024	Antares (Alfa Scorpii)		O
8/01/2024	Venus		O
14/01/2024	Saturnus	A	
18/01/2024	Jupiter	A	
20/01/2024	Plejaden, M45 (Stier)	A	
24/01/2024	Pollux (Beta Gemini)	A	
25/01/2024	Praesepe, M44 (Cancer)	A	
27/01/2024	Regulus (Alfa Leonis)	A	

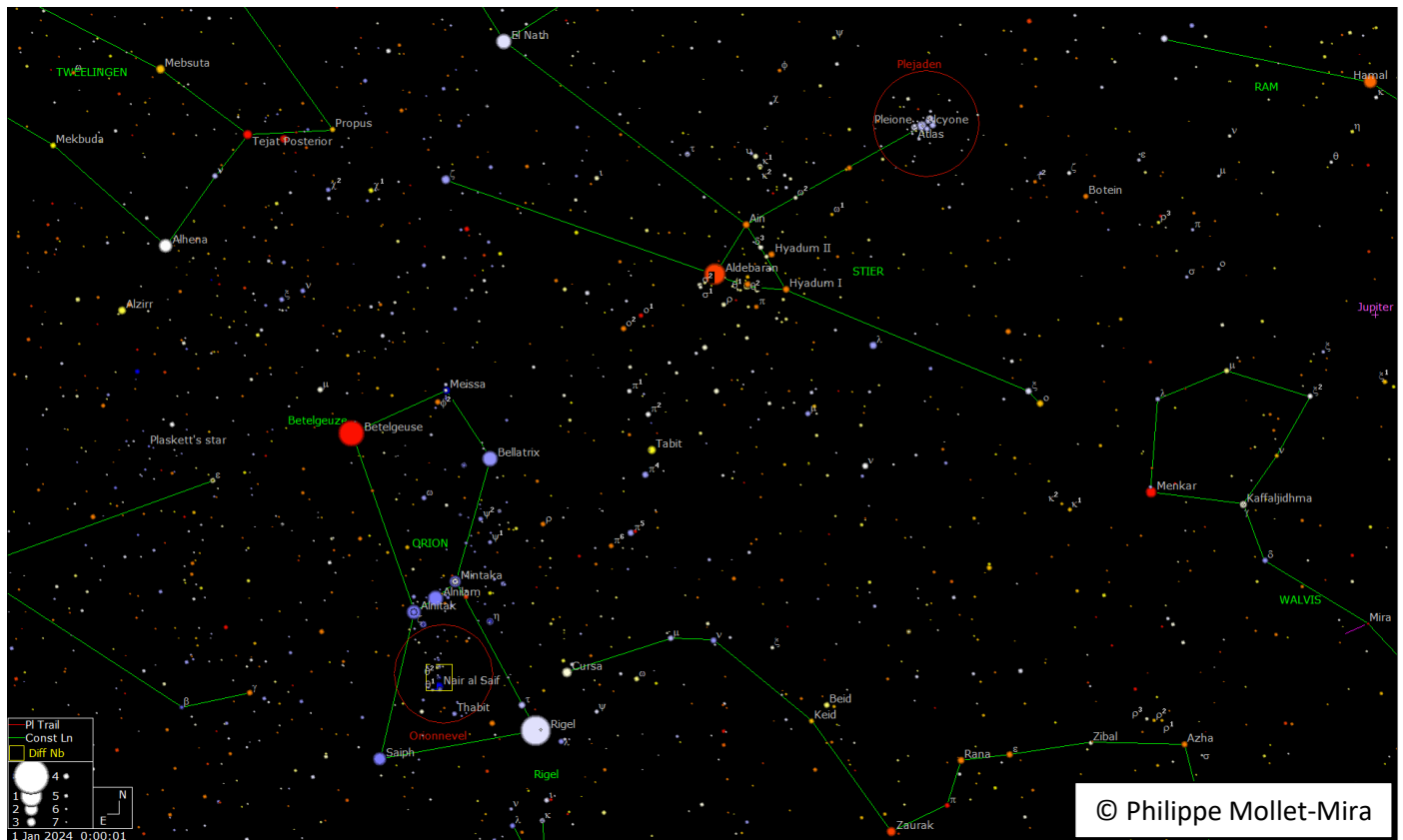
Meteoren:

We starten het sterrenkunde-jaar steevast met de Boötiden, de derde van de "drie grote" meteorzwermen (na de Perseïden midden augustus, en de Geminiden midden december). Dit jaar wordt het (relatief korte) maximum van

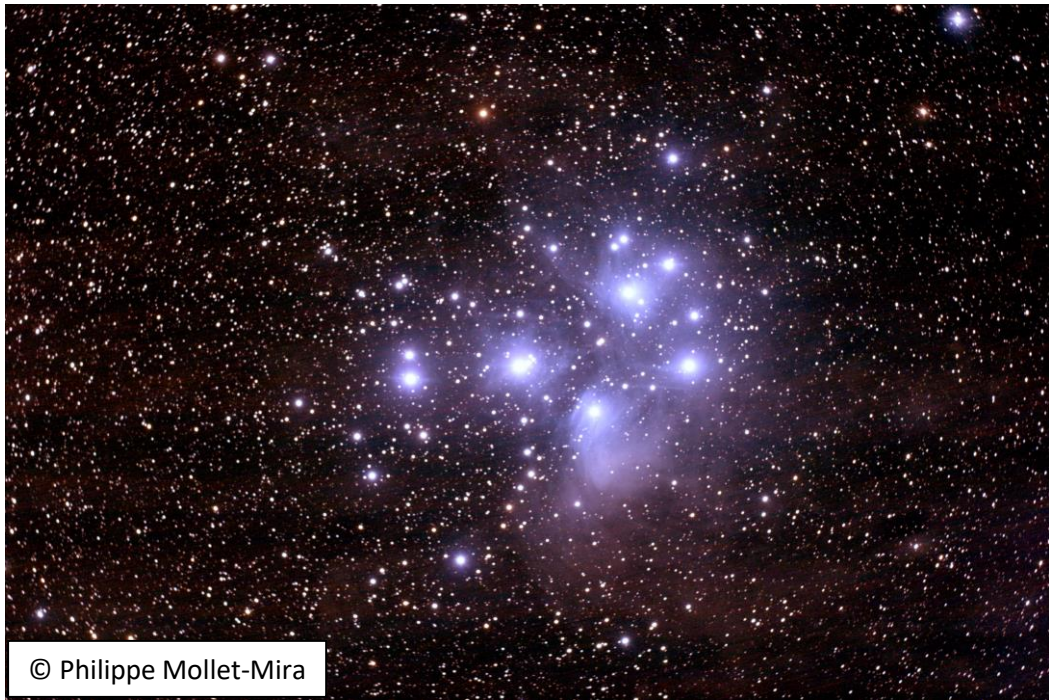
de meteorenzwerm verwacht op de voormiddag van donderdag 4 januari – dus helaas klaarlichte dag in België. Dus wij kunnen best waarnemen in de vroege uurtjes voor de ochtendschemering.

Deepsky in januari:

Aan de winterhemel wemelt het van de open sterrenhopen en de nevels, maar twee exemplaren steken er echt met kop en schouder bovenuit!

- De **Plejaden** in het sterrenbeeld Stier, ook gekend als “het Zevengesternte” (maar dan verklappen we natuurlijk al veel ☺) of als M45 (nummer 45 in de gekende catalogoog van Charles Messier) is zonder twijfel de bekendste open sterrenhoop aan de hemel. Wie ietwat goede ogen heeft ziet er (onder een transparante en donkere hemel) vlot 6 à 7 sterretjes met het blote oog – en échte arendsogen komen zelfs aan 8 of meer. Maar haal zeker eens uw verrekijker boven: op slag spreken we dan over minstens 20-25 sterren! De Plejaden zijn vooral een héél jonge sterrenhoop: op (lang belichte) foto’s is te zien hoe ze opvallend blauw van kleur zijn (héél hete sterren dus), en nog omringd door de gaswolk waaruit ze ooit ontstonden.

- **Orionnevel:** als de Plejaden een jonge sterrenhoop zijn die zich nog niet helemaal ontdaan hebben van hun stofnevel, dan is de Orionnevel zo'n stofnevel die nog maar goed en wel begonnen is met sterren te produceren. M45 (nummer 45 dus in die catalogoog van Charles Messier) is héél makkelijk te vinden: de drie "Gordelsterren" in het centrum van het sterrenbeeld Orion zijn één der meest herkenbare figuren aan de hemel. Ga vanaf de meest linkse ster van het rijtje een halve vuist naar beneden en daar staat dan weer zo'n rijtje van 3-4 sterretjes (loodrecht op vorige rij). Maar kijk eens beter (en dan al zeker met de verrekijker); de voorlaatste is geen puntvormig sterretje, maar een kleine vlek: de befaamde Orionnevel. Wie een kleine telescoop heeft zal centraal in die enorme wirwar van nevel een opvallend vierhoekje van sterren zien: de zogenaamde Trapeziumsterren zijn enkele der jongste sterren aan de hemel. De Orionnevel kan men dan ook beschouwen als één grote kraamkliniek.

© Philippe Mollet-Mira